

Editorial

Pașii făcuți în promovarea drepturilor omului sunt de cele mai multe ori rezultatul unui efort colectiv. Există și cazuri când schimbări semnificative, împotriva curentului, reprezintă opera unor personalități care, prin acte excepționale, prin eforturi considerabile, reușesc să schimbe ceva ce părea de neclintit. Anul 2014 oferă două exemple de acest gen. Prima personalitate a acestei dăruiri civice este Andrei Ursu, fiul unei victime notorii a Securității, Gheorghe Ursu. A doua, Emil Moise. Acesta, profesor în Buzău (discipline socio-umane), era deja cunoscut pentru rolul său în mai multe dezbateri civice, dar în luna decembrie a.c., el a depășit tot ce reușise anterior.

Revenim la „cazul Ursu”. Un număr considerabil de elemente susțineau că inginerul Gheorghe Ursu a fost ucis în anul 1985 în mod violent, din ordinul autorităților comuniste care-i descoperiseră un jurnal acuzator la adresa regimului și a conducătorilor săi. Familia i-a putut vedea trupul și urmele brutalităților. Imediat după 1990, guvernul de tranziție a cerut procurorului militar Dan Voinea să investigheze cele întâmplate în 1985. Concluziile au confirmat și detaliat ce era bănuț: „Ursu Gheorghe Emil, în timpul detenției, a fost supus unui regim dur, de exterminare, acțiunile convergente ale lucrătorilor de miliție și securitate ducând la eliminarea fizică a lui Ursu [...] prinuciderea sa”.

Acele prime demersuri au fost îngropate în arhiva Procuraturii militare după numai câteva luni. Împotriva intenției de a pune lespede istoriei peste „cazul Gheorghe Ursu” s-a ridicat fiul său. Andrei Ursu trăiește la Chicago. Și-a reconstruit viața pentru a putea duce lupta în justiție, în București, la peste 8.000 de km de casă și de serviciu. Din 1990 până astăzi, a creat fundația Gheorghe Ursu, a dat premii care purtau numele tatălui său, a făcut sute de intervenții la autorități, a mobilizat presa, a susținut procesele împotriva vinovaților. Acțiunile lui au păstrat vie memoria tatălui ucis și totodată, conștiința naturii criminale a regimului comunist. Peste ani, aveau să fie trimiși în închisoare și doi dintre vinovați, Tudor Stănică și Mihai Creangă.

Cel de-al treilea, fostul ofițer de securitate Marin Pârvulescu, a fost protejat în continuare. Deși probe concludente împotriva lui se adunaseră încă din 2001, dosarul a rămas până în 2012 în nelucrare. La capătul celor 11 ani, Parchetul militar a respins urmărirea penală. Statul „de drept” român proteja autorul unei crime atroce, dovedite, care umblă liber printre noi.

Andrei Ursu a revenit la București, a reluat demersurile. Zidul de care s-a lovit l-a făcut să recurgă la măsura extremă: a declarat greva foamei. Actul sacrificial a durat 17 zile, din 21 octombrie până pe 6 noiembrie 2014. În tot acest timp a mers în audiențe, a făcut declarații publice, a intervenit la autorități în ciuda rațiunilor medicale care-i cereau odihnă completă. La presiunea opiniei publice, la 5 noiembrie a.c., procurorul Tiberiu Nițu a anunțat redeschiderea procesului împotriva lui Marin Pârvulescu. Consecvent de această dată, căci tratau același gen de fapte, Nițu a redeschis și dosarele aflate la Secția Parchetelor Militare a Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție în cauza intitulată „procesul comunismului”.

Prin acțiunea sa eroică, Andrei Ursu a reușit să readucă în fața instanțelor infracțiuni contra păcii și omenirii de pe vremea regimului comunist clasate între timp de Parchet pe motiv că fuseseră „supuse prescripției răspunderii penale” și „principiului neretroactivității”.

Or, astfel de argumente negau reguli ale dreptului internațional și, deci, norme interne. Ce nu se reușise prin apelul la principii, a fost câștigat prin greva foamei. Referindu-se la ordonanța Parchetului care l-a determinat să renunțe la acțiune, într-un comunicat de presă, Andrei Ursu a explicat că aceasta „deschide calea urmăririi penale și trimiterii în judecată a tuturor celor care se fac vinovați de represiunea sistematică (uciderea, torturarea, arestarea abuzivă, folosirea bătăii ca metodă de anchetă, eliminarea din viața socială etc.), începând din martie 1945 și până în decembrie 1989, împotriva tuturor victimelor dictaturii comuniste din România – respectiv a celor care erau considerați «elemente dușmănoase» ale aceluia «regim nelegitim și criminal»”.

După 25 de ani de eforturi, Andrei Ursu a realizat un pas indispensabil pentru a se face dreptate tatălui său și nenumăratelor victime ale regimului comunist. A reușit printr-o extraordinară dăruire, prin tăria voinței, prin exercițiul consecvent al minții sale lucide.

*

Emil Moise a terminat Facultatea de Filosofie a Universității București, a absolvit masteratul *Gen și Politici Publice*, la SNSPA, iar în anul 2009 a obținut licența la Facultatea de Drept, Universitatea din București. Exercițiul său civic a prins contur la începutul anilor 1990, când a fost implicat în mișcările de stradă din timpul revoluției și după evenimente. În 2001 a devenit membru al Centrului Curricular de Studii de Gen FILIA, iar din decembrie 2003 a activat în Asociația „Solidaritatea pentru Libertatea de Conștiință”, careia îi este acum președinte. A colaborat și cu asociația Pro Democrația. Enumerarea afilierilor pune în evidență câteva dintre principalele lui „griji”: copiii, femeile, libertatea, democrația. A inițiat un proiect de hotărâre a Consiliului Județean Buzău privind drepturile copilului. În strângerea de semnături pentru promovarea proiectului a implicat peste 400 de copii din județ. A elaborat o broșură privind educarea toleranței în spiritul respectării drepturilor copilului, distribuită de peste 200 de copii în tot atâtea unități școlare. A strâns și apoi a donat cărți și reviste la biblioteci școlare, la biblioteci ale caselor corporurilor didactice, biblioteci județene și biblioteci universitare. Tot pentru copii a organizat concerte de muzică clasică, a lansat un program de promovare a tenisului de câmp. Această listă de inițiative voluntare reprezintă doar un eșantion.

Dar, mai ales, Emil Moise a excelat prin acțiuni în instanță pentru: salvarea unei păduri de la marginea orașului Buzău, eliminarea tratamentului discriminatoriu în favoarea avocaților în instanțele de judecată, eliminarea discriminării cu referire la dreptul fundamental la vot, pe motive ce țin de religie sau pe motive ce țin de vârstă sau boală. În anul 2004 a convins Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării (CNCD) că prevederile Legii privind statutul cadrelor didactice care interziceau transferul cadrelor didactice din mediul rural în cel urban sunt discriminatorii. În paralel, a câștigat propriul proces în această cauză. Ca urmare, în decembrie 2005, Ministerul Educației a propus un proiect de modificare a prevederilor discriminatorii. Urmare a demersurilor lui Moise, zeci de mii de educatori și profesori de la sat au avut pentru prima oară posibilitatea să dea concursuri la oraș.

Contrar opiniilor unor organizații neguvernamentale privind oportunitatea demersului, atunci, în luna noiembrie 2006, Emil Moise s-a adresat CNCD reclamând drept discriminatorie prezența nelimitată a simbolurilor religioase în școlile publice. Colegiul Director al CNCD a adoptat această poziție și a recomandat Ministerului Educației să dispună retragerea lor (cu excepția sălilor în care se desfășoară disciplina *Religie* și în laboratoarele speciale). A urmat un uriaș scandal, în care instituții, organizații ortodoxe și VIP-uri culturale l-au

supus pe Emil Moise unui linșaj simbolic. După presiuni care au implicat aproape toate autoritățile se stat, Hotărârea Colegiului Director al CNCD a fost anulată de Înalta Curte de Casație și Justiție. Educația religioasă în școlile publice, cu multele ei aspecte pernicioase, nu doar prezența simbolurilor, a continuat în aceleași cadre.

În anul 2011, Emil Moise a deschis o nouă cale de atac: a contestat procedura care-i obligă pe părinți să facă o solicitare scrisă dacă doresc scoaterea copiilor lor de la orele de *Religie*. Pare un detaliu, dar consecințele acestei proceduri sunt ample, inclusiv asupra definitivării pe post a profesorilor de specialitate. A deschis un proces la Buzău, a contestat articolul cu procedura de neconstituționalitate, a ajuns la Curtea Constituțională Română (CCR), a pierdut. A povestit cum a fost umilit în ședință de Aspazia Cojocaru, judecătoarea care avea să fie condamnată la un an și jumătate de închisoare pentru falsificarea unor diplome.

Poate acesta o fi fost un motiv în plus ca profesorul să reia demersurile la judecătoria Buzău. A găsit calea unui proces nou pentru o cauză veche: constrângerea, cu ani în urmă, să depună o cerere pentru ca fiica lui să nu mai urmeze cursurile confesionale. La 22 septembrie 2014, instanța a recunoscut că procedura contravenea libertății sale de gândire, conștiință și religie. Nu a existat recurs, astfel încât decizia Judecătoriei Buzău a ajuns definitivă. Era un mare succes, dar până a fi recunoscut public, un nou eveniment avea să-l pună în umbră: Curtea Constituțională Română (CCR) s-a pronunțat într-un al doilea demers făcut de Emil Moise, cu același obiect. În luna noiembrie 2014, la câțva timp de la pledoaria lui în fața judecătorilor CCR, aceștia au stabilit „că modul în care legiuitorul a reglementat [...] oferta educațională referitoare la disciplina Religie este de natură să afecteze libertatea de conștiință”. Ca urmare, solicitarea privind frecventarea *Religiei* va trebui făcută doar de cei care vor să studieze disciplina.

Schimbarea actualului sistem de educație religioasă, atât de dăunător individual și social, era de peste un deceniu pe agenda unor organizații neguvernamentale. Impactul acestui sistem asupra societății românești fusese subiectul a numeroase analize critice. Demersurile civice, analizele de drept ș.a. s-au dovedit ineficiente în fața solidarităților politicianist-ortodoxiste. Obținând hotărârea CCR, Emil Moise a reușit un formidabil pas înainte. El a fost posibil, ca și în cazul lui Andrei Ursu, datorită unui continuu exercițiu de devoțiune, de voință, de consecvență și de bună gândire, devenite stil de viață timp de 25 de ani.